

NSŠ

OZ Naša Nižná Šebastová

ŠEBEŠSKÉ NOVINKY

štvrtročník | EV 5664/18 ISSN 2585-920 X
1. číslo | Február 2025 | ročník vydania: XII.

K histórii a účinkovaniu Rádu františkánov na Slovensku v kontexte jeho dlhodobého pôsobenia v Nižnej Šebastovej IV – Pobyty významných osobností v šebastovskom kláštore.

Teodor Jozef Tekel' a jeho duchovní a umeleckí súputníci Svetoslav Veigl a Rudolf Dilong

Medzi významné osobnosti františkánskeho mníšskeho rádu pochádzajúce z východného Slovenska, ktorých pastoračné účinkovanie bolo istý čas späté so šebastovským františkánskym kláštrom, patrila aj ľubotický rodák Teodor Jozef Tekel' (26. 1. 1902 Kelemeš, Ľubotice – 14. 7. 1975, Trnava). Vďaka svojmu umeleckému nadaniu (najmä výtvarnému a rovnako aj literárnemu – básnickému) prezentovanému kvalitnou výtvarnou (tak maliarskou, ako aj sochárskou) tvorbou prekročil páter Tekel' rámec cirkevnej komunity i východoslovenského regiónu a zaradil sa medzi významných tvorcov v rámci dejín výtvarného umenia na Slovensku.

Narodil sa v roku 1902 v období existencie Rakúsko – Uhorska. Pochádzal z roľníckej rodiny žijúcej v dedine známej v tom čase pod názvom Kelemeš (dnes Ľubotice) v bezprostrednom susedstve s niekdajším Nižným Šebešom (dnešnou Nižnou Šebastovou) a mestom Prešov. V rodisku vychodil základnú školu, po nej nasledovali štúdiá na cirkevnom gymnáziu cistercitov v maďarskom Baji. Po absolvovaní jednoročného noviciátu pokračoval v štúdiách filozofie a teológie v Gyongyosi. Za kňaza bol vysvätený v roku 1924 (17. augusta) a ešte v tom istom roku prešiel po zriadení samostatnej slovenskej františkánskej provincie (Salvatoriánskej) z maďarských kláštorov na Slovensko.

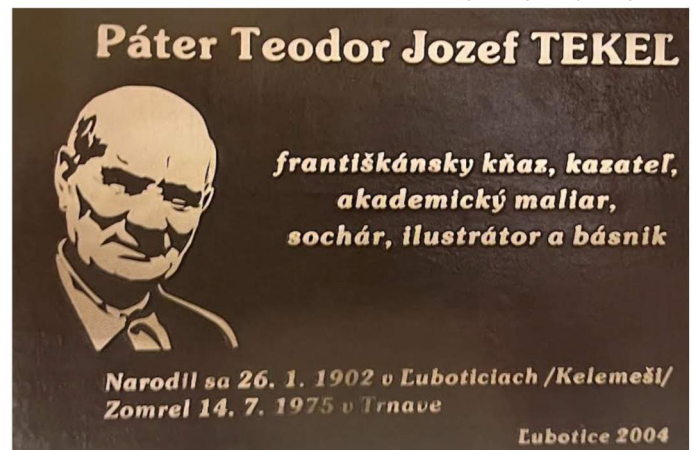
Niekoľko rokov pôsobil v pastorácii ako kazateľ a katechéta a pobudol v kláštoroch na rôznych miestach Slovenska (v Bardejove, Bratislave, Hlohovci, Nových Zámkoch, Nitre, Fiľakove) a istý čas, ako sme už uviedli, aj vo františkánskom kláštore v niekdajšom Nižnom Šebeši.

Nešťastná udalosť v čase pôsobenia v hlohoveckom kláštore, pri ktorej takmer prišiel o život, natrvalo poznačila jeho zdravotný stav. Po návrate z neďalekých Bojničiek, kde slúžil vianočnú omšu, sa večer vrátil do studenej izby v kláštore, zakúril si preto do kachiel a zaspal. Silný vietor však vyrážal z kachiel dym, ktorým sa priotrúvil. Ráno ho našli v izbe priduseného, no po dlhšom oživovaní sa ho nakoniec podarilo prebrať z bezvedomia a vrátiť do života.

Umelecké sklony sa uňho začali prejavovať už v ranej mladosti. Mimoriadne nadaný bol najmä v kreslení a modelovaní. Svoj výtvarný talent rozvinul vysokoškolským štúdiom v Akadémii výtvarných umení v Prahe, kde nastúpil v roku 1930. Maliarstvo študoval v triede profesora Maxa Švabinského, jedného z najvýznamnejších českých výtvarných umelcov 20. storočia. Vlastnými výtvarnými dielami sa verejnosti predstavil už v nasledujúcom roku 1931 na výstave obrazov v Prahe. Teodor Tekel' patrila medzi výborných študentov, o čom svedčia čestné uznania za vynikajúci prospech z rokov 1932 a 1933, ktoré mu udelil rektor akadémie.

Po absolvovaní štúdií výtvarného umenia uplatnil vedomosti z danej oblasti aj vo vlastnej pedagogickej činnosti ako učiteľ kreslenia vo františkánskom gymnáziu v Malackách (1939 – 1943). Udržoval stále kontakty s viacerými vtedajšími významnými slovenskými výtvarníkmi (Alexy, Bazovský, Benka, Fulla, Mudroch) a vlastnými výtvarnými dielami sa zúčastňoval na kolektívnych výstavách slovenských výtvarných umelcov. Viaceré z jeho výtvarných prác boli prezentované aj na výstavách v zahraničí (napr. Bienále v Benátkach, výstava v Poľsku).

Okrem maľby (malieb obrazov) sa príležitostne venoval aj ilustrátorskej práci. Jeho ilustrácie (kresby) spestrovali napríklad stránky terciárskeho mesačníka Serafínsky svet

Podobizeň T. J. Tekela na pamätnej tabuli Obecného úradu v Ľuboticiach.

Svetoslav Veigl.
Foto: P. Procházka

a štvrtročníka Františkánsky obzor, ktorý vydávali františkánski bohoslovci. Tekelove knižné ilustrácie vhodne dopĺňali aj umelecký text básnickej zbierky Svetoslava Veigla *Výstup na horu Tábor* (1939). Nebola to náhodná spolupráca.

Išlo nepochybne o súzvuk duší ľudí, ktorých životné a profesijné osudy boli v mnohom podobné. Teodor Jozef Tekel' a Svetoslav Ferdinand Veigl boli spriaznení nielen duchovne, ale aj umelecky. Obaja boli členmi františkánskej rehole a mali blízko k umeniu. (Životným či profesijným prienikom T. Tekel'a, S. Veigla a R. Dilonga venujeme pozornosť v závere príspevku.)

Po odchode z postu učiteľa v malackom gymnáziu prešiel Tekel' do kňazského života (pastorácie). Najprv pôsobil v tom istom meste (v Malackách), potom v Bratislave a v Hlohovci. Práve tu ho zastihli (okrem už spomínanej nešťastnej otravy dymom, z ktorej so šťastím vyviazol) aj neslávne známe udalosti z noci 13. na 14. apríla 1950, keď komunisti podnikli razie na mníšske kláštory a mníchov odviekli do pracovných táborov. Tekel'a násilne odviekli najprv do Svätého Beňadika a neskôr do Beluškých Slatín. Ešte v tom istom roku sa mu našťastie podarilo dostať sa z tábora a natrvalo sa usadiť v Trnave, kde naďalej tvoril a až do odchodu na večnosť aj príležitostne pôsobil v pastorácii (v Trnave a okolí).

Tekeľov pretrvávajúci záujem o výtvarné umenie potvrdzovalo najprv jeho členstvo v Slovenskej sekcii Zväzu česko – slovenských výtvarných umelcov, neskôr Zväzu slovenských výtvarných umelcov v Bratislave. Umelecké kvality jeho výtvarného diela potvrdzujú hodnotenia kompetentných umeleckých orgánov i jednotlivcov vyslovené napríklad pri príležitosti autorových sedemdesiatin v roku 1972. Vtedajšie periodikum Matice slovenskej v Martine priliehavo nazvané *Matičné čítanie* uverejnilo článok B. H. Chmelíka hodnotiaci Tekel'ovu výtvarnú tvorbu, v ktorom sa v tejto súvislosti konštatuje: „Prínos Teodora Tekel'a pre slovenskú (výtvarnú, dopl. M.B.) tvorbu je hlavne v oblasti kresby a pastelu. Svojím neopakovateľným rukopisom vždy na malých intímnych formátoch zobrazuje svet svojich obľúbených, nevyčerpatelných tém. Bez opakovania sa striedajú prevažne **náboženské námety: zvestovanie, narodenie, madony, rodiny, prenasledovania, úteky, bičovania, ukrižovania, piety** a pod. Rovnakými básnickými víziami sú aj **žánrové obrázky mestského a dedinského prostredia**. Tekel'ove pastelky obsahujú farebné kvality a kresby i pastelky treba chápať ako poetické útvary s dôrazom na lyrický a meditatívny obsah diela. S vojnovým besom sa Tekel' vyrovnal cyklom pastelov, ktoré vznikli po roku 1941 a ktoré jednoznačne nazval *Vojna*. Možno ho považovať popri cykloch posledných rokov (po roku 1968) za umelecky najoriginálnejší. ... Vyzdvihnúť treba, ako sa umelec vyrovnáva s najnovšími smermi svetovej a domácej výtvarnej tvorby. Ale aj pri tejto umeleckej práci nejde nikdy o tvorbu náhodnú či špekulatívnu. Definitívnym dielam predchádza vždy patričné štúdium, dlhé hľadania, kritický výber. Väčšia časť jeho tvorby je realistická, zrozumiteľná, humanisticky angažovaná. Dielo P. Teodora Tekel'a, hoci širšej verejnosti menej známe, má trvalé miesto v dejinách slovenského výtvarného umenia.“

V autorovej pozostalosti sa zachovalo viac ako tritisíc hotových i nedokončených obrazov, štúdií, skíc, kresieb atď., okolo tristo veľkých zošitov s okomentovanými skicami najrôznejších náboženských i dobových námetov v mnohorakých tvaroch a kompozíciách. Aj z tohto výpočtu je zrejmé, že išlo o neobyčajne plodného a všestranného výtvarného umelca ovládajúceho viacero výtvarných techník (ceruzku, pero, štetec, pastelky), umelca s invenciami a nevšednou hĺbkou ducha. Umeleckému stvárneniu jeho predstáv (diel) predchádzali autorove meditácie v snahe dosiahnuť autentické (hodnoverné, presvedčivo pravdivé) umenie.

Tekeľove duchovné kvality dokladá autorova literárna pozostalosť. Z raného obdobia pastorácie najmä jeho kázne a katechézy. Z neskoršieho najmä nastoľovanie a riešenie mnohých duchovných, náboženských a ideologických problémov. Z množstva námetov uvedieme aspoň niektoré: *Čo má ľudstvo z viery v Boha? To, čo by bez neho nemalo. Čo by malo ľudstvo bez Krista? Beznádej, beznádejnosť. Náboženstvo a umenie. Symbolika v katolíckom náboženstve. Generačný problém vo viere. Kríza realizmu. Straníckosť umenia a mnohé ďalšie námety.*

Súčasťou Tekel'ovho výtvarného vyjadrovania bola spolu s maľbou aj tvorba plastík. K sochárstvu inklinoval už od útlej mladosti a ešte pred nástupom do pražskej akadémie sa rozhodoval, či bude študovať maliarstvo alebo sochárstvo. Rozhodol sa pre maliarstvo, ale pred nástupom na štúdium maliarstva bolo sochárstvo jeho umeleckému naturelu rovnako blízke. Z jeho plastík si zaslúži pozornosť napríklad socha svätého Františka z Assisi v temer životnej veľkosti, sediaca ubiedená matka s dieťaťom či socha vlastnej matky v o čosi menšom formáte. Všetky sochy vytvoril ešte pred nástupom do Akadémie výtvarných umení v Prahe, potom sa naplno venoval maliarstvu.

V súvislosti s Tekel'ovou umeleckou tvorbou, v ktorej dominovalo výtvarné umenie (a v jeho rámci maľba), nemožno obísť jeho básnickú tvorbu. Bez nej by bol umelecký profil autora neúplný. Jeho básnickú produkciu predstavil a osvetlil básnik Svetoslav Veigl. Podľa neho možno nájsť aj v Tekel'ovej literárnej (básnickej) tvorbe z jeho pozostalosti (podobne ako v jeho výtvarnej tvorbe) zreteľné stopy po mysticizme či po meditáciách o náboženských a svetských (všeľudských) problémoch.

Záver života prežil Teodor Jozef Tekel' v slovenskom Ríme – v Trnave. V roku 1968 sa tu predstavil verejnosti samostatnou výstavou vlastnej umeleckej tvorby. O pár rokov neskôr boli niektoré jeho obrazy súčasťou

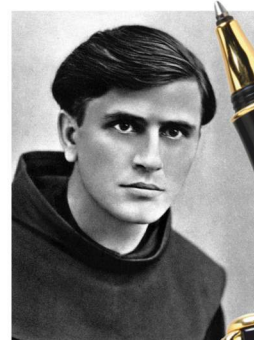
výstavy *Spoločenské a umelecké premeny Trnavy* v Západoslovenskom múzeu v Trnave v roku 1975 predstavujúcej diela viacerých výtvarných umelcov. Bolo to posledné umelecké pripomenutie sa Teodora Jozefa Tekeľa. V roku 1976 podľahol zákernej chorobe (rakovine vnútorných orgánov). Miestom jeho posledného odpočinku sa stal cintorín v Trnave.

Významnými súputníkmi pátra Teodora Jozefa Tekeľa boli umelecky založení a duchovne spriaznení františkáni **Svetoslav Ferdinand Veigl** (24. 12. 1915 Horňany – 17. 2. 2010 Kráľová pri Senci) a **Rudolf Alfonz Dilong** (1. 8. 1905 Trstená – 7. 4. 1986 Pittsburgh, USA). Predstavme vskratke aspoň tie najvýznamnejšie udalosti z ich života a spojivá so životnými a profesijnými cestami pátra Tekeľa.

Ferdinand Veigl prijal po vstupe do františkánskej rehole v roku 1932 latinské meno Clarus (oslavovateľ svetla). Jeho slovenskú podobu **Svetoslav** využíval vo svojej literárnej tvorbe. K štúdiám na bohosloveckých fakultách v zahraničí (Salzburg) a na Slovensku (Bratislava) pridal štúdiá slovenčiny a filozofie na Slovenskej univerzite v Bratislave, ktoré zavŕšil doktorátom v roku 1946. Ukončené štúdiá mu umožnili, rovnako ako Tekeľovi, pôsobiť aj v pedagogickej praxi. Obaja istú dobu (aj keď nie v tom istom čase) pôsobili vo františkánskom gymnáziu v Malackách. Zatiaľ čo Tekeľ tu našiel uplatnenie v čase vojny ako učiteľ kreslenia, Veigl tu pôsobil až neskôr (po jej skončení) ako učiteľ slovenského jazyka a literatúry. Po zoštátnení cirkevných škôl pôsobil v pastoračnej činnosti a paralelne s ňou sa venoval aj básnickej tvorbe. Jej kvalitou a modernosťou sa zaradil medzi popredné básnické osobnosti **modernej slovenskej katolíckej spirituálnej poézie** – v dejinách slovenskej literatúry známej pod metúcim, no zažitým názvom **katolícka moderna** (nejde totiž o poéziu moderny, ale o modernú duchovnú poéziu). Oboch františkánov spájalo navyše aj istý pracovný pobyt v šebastovskom františkánskom kláštore. Veigl tu pôsobil ako kňaz v 40. rokoch 20. storočia.

Šebastovský františkánsky kláštor, ako je zrejmé, bol v priebehu svojej existencie vďaka vysokému renomé profesijnou zastávkou viacerých významných umelecky orientovaných osobností františkánskej rehole. Okrem Svetoslava Ferdinanda Veigla navštívil šebastovský (a prešovský) františkánsky kláštor aj **Rudolf Dilong**, ďalší významný básnik, jeden z pilierov **modernej slovenskej katolíckej spirituálnej poézie (katolíckej moderny)**.

Básnik – františkán či františkán – básnik, ktorý priťahoval verejnosť nielen svojím nevšedným básnickým talentom, ale aj svojím atraktívnym zjavom, vďaka čomu sa tešil neobyčajnej priazni žien a búrlivým životom, ktorý nie celkom korešpondoval s jeho duchovným postavením; aj preto ho niektorí pokladali za „nehodného syna svätého Františka“. Veršovanie dostal do vienka od Boha pri rozdeľovaní talentov. Bolo neoddeliteľnou súčasťou jeho bytia. Bol doslova rodeným básnikom (*poetom natus*), nemusel sa básnickému umeniu priučať ako poeta doctus (učení či takpovediac školovaný básnik).

Rudolf Dilong.
Foto: Archív SLC

Sklony k modernosti v umení i v živote mal Rudolf Dilong doslova v krvi. V umení sa to prejavovalo evidentným príklonom k vtedy moderným (avantgardným) básnickým smerom (*poetizmu, surrealizmu*). V živote príklonom k všetkému novému, modernému (napr. často a rád jazdil na motorke, čo v tej dobe a v jeho postavení pôsobilo nápadito až extravagantne) pridŕžajúc sa zásady *carpe diem!* (*využi deň!* alebo v danom prípade priliehavejšie *uži si, kým žiješ!*). A básnik, prozaik, dramatik či publicista Dilong, hoci františkán, naozaj žil naplno. Bol plodný nielen umelecky (o čom svedčí veľký počet vydaných básnických lyrických i epických diel), ale aj ľudsky (telesne), čo už dnes nie je žiadnym tajomstvom. S dlhodobou utajovanou životnou láskou (pre jej židovský pôvod – ešte pred začiatkom vojny stihla však Valéria aj vďaka Rudolfovi konvertovať na katolícku vieru pre nepriaznivú antisemitskú dobu i pre vlastnú duchovnú profesiu) a nadanou poetkou Valériou Reiszovou (publikovala pod pseudonymom Ria Valé) mali dcéru Dagmar, mamu súčasnej spisovateľky Denisy Fulmekovej, ktorá je Dilongovou vnučkou a autorkou románu *Konvália* (1916) stvárňujúcom dramatický životný príbeh jej starých rodičov Ruda a Valérie.

Dilongov krátky pobyt v šebastovskom kláštore františkánov spadá do pohnutých rokov druhej svetovej vojny. V rokoch 1942 až 1944 pôsobil ako vojenský duchovný v slovenskej armáde. V súvislosti s tým sa dostal aj na viaceré bratovražedné bojiská na východnom fronte. Neblahé skúsenosti akiste zanechali negatívne stopy nielen na psychike priamych účastníkov bojov (vojakov), ale aj nepriamych, poskytujúcich vojakom nevyhnutný fyzický servis (lekári či zásobovací personál) a duchovnú či duševnú podporu (kňazi). Po čase však takú podporu hľadali aj tí, ktorí ju dlhodobo poskytovali iným, lebo ani ich psychické zdroje neboli nevyčerpatelné. Možno práve to rozhodlo aj o Dilongovom hľadaní vhodného miesta na duševné i duchovné pookriatie a načerpanie novej energie medzi šebastovskými a prešovskými bratmi františkánmi. Podľa historických záznamov ich navštívil v roku 1944 na spiatočnej ceste domov a pobudol medzi nimi niekoľko mesiacov. Básnické stopy, ktoré vraj zanechal v tráme šebastovskej kláštornej besiedke sa, žiaľ, nezachovali. Jedinou trvalou spomienkou na jeho šebastovsko–prešovské pôsobenie tak zostáva po ňom pomenovaná Dilongova ulica v susedstve prešovskej nemocnice.

Koniec druhej svetovej vojny predznamenoval zmenu spoločensko–politických pomerov, ktoré neboli pre Dilonga (rovnako ako pre viacerých iných slovenských spisovateľov angažujúcich sa v čase vojnovéj Slovenskej republiky) priaznivé, preto sa rozhodol pre odchod do emigrácie. Rudolf Dilong opustil Slovensko už v roku 1945. Pôsobil najprv v Taliansku (v Ríme), odkiaľ po dvojročnom pobyte odišiel v roku 1947 do Argentíny (Buenos Aires) a nakoniec sa usadil v Pittsburghu (USA), kde 7. apríla 1986 zomrel. Pochovali ho vo františkánskom kláštore vo Valparaise, v štáte Indiana v USA.

Hlasy a ohlasy

(Literárne hlasy Šebastovčanov a ohlasy o Šebastovej a Šebastovčanoch v literatúre a dobovej i súčasnej publicistike)

Významné udalosti a problémy Nižnej Šebastovej v dobovej regionálnej tlači

V rámci rubriky Hlasy a ohlasy predstavujeme tentoraz príspevky prezentované na stránkach dobovej regionálnej tlače, konkrétne dvoch periodík vychádzajúcich v Prešove v dvoch historicky a politicky odlišných obdobiach, t. j. v období existencie prvej ČSR (1918 – 1938) a v období samostatného Slovenského štátu, resp. samostatnej Slovenskej republiky (1939-1945).

Prvé obdobie reprezentuje týždenník *Šariš* s podtitulom *Nepolitický týždenník pre spoločenský, kultúrny a hospodársky život* vychádzajúci v Prešove v druhom desaťročí existencie prvej republiky od roku 1930 až do roku 1938 spätým tragickými udalosťami po Mníchovskej dohode (30. septembra 1930) a Viedenskej arbitráži (2. novembra 1938), ktoré výrazne negatívne zasiahli do života Čechov a Slovákov (v Česku viedli k strate územia Sudet a na Slovensku územia pozdĺž južných hraníc s Maďarskom).

Týždenník *Šariš* zdôrazňoval vo svojom podtitule apolitickosť a nestrannosť pri poskytovaní správ o dôležitých udalostiach a problémoch v bývalej Šarišskej župe zahrňujúcej prešovský, sabinovský, bardejovský, giraltovský a stropkovský okres. Zároveň sa usiloval o pozdvihnutie národného povedomia a zlepšenie jazykovej úrovne miestneho etnika. Redakcia týždenníka, v ktorej boli zastúpení najmä uznávaní miestni pedagogickí pracovníci, to vyjadrila slovami „zvelebovať náš kraj aj národne, posmeľovať a posilňovať ducha národného vo vlažných srdciach, budiť lásku a úctu k našej ľubozvučnej materčine“. Tvrdenie o apolitickosti treba však chápať s istou rezervou, pretože aj nezávislé periodiká podliehali v tom čase istým politickým skupinám, ktoré cez ne presadzovali svoje zábery a ideologické postoje, čo treba mať pri posudzovaní ich obsahu stále na pamäti. V porovnaní svojnovým obdobím bolo však toto obdobie slobodnejšie, menej ovplyvnené politickou propagandou.

V priebehu celej svojej existencie predstavujúcej temer jednu dekádu (obdobie 30. rokov) udržalo si toto regionálne periodikum vysokú úroveň tak z hľadiska prezentovaného obsahu, ako aj koncipovanej štruktúry. Bolo tak porovnateľné nielen s periodikami celoslovenského, ale aj celoštátneho významu. V štruktúre týždenníka nechýbali správy o aktuálnych udalostiach z regiónu, profily významných osobností politického a kultúrno-spoločenského života (najčastejšie uverejňované pri ich životných jubileách alebo pri výročiach úmrtia). Medzi pravidelné patrili aj rubriky *Z domova* a *Zo sveta* predstavujúce aktuálne domáce i zahraničné udalosti. O aktualitách v školstve informovala rubrika *Školský obzor*. Ďalšími rubrikami boli *Chýrnik*, *Besednica*, *Umenie a divadlo*, *Šport a turistika* či *Rôzne zvesti*. Týždenník *Šariš* mal vyhradený priestor aj na pripomínanie regionálnych i celoštátnych sviatkov a výročí, na správy z cirkevného života všetkých cirkví v danom regióne a v neposlednom rade aj na informácie z hospodárskeho života v Šariši.

V redakcii (resp. redakčnej rade) periodika pôsobili, ako sme už uviedli, zväčša uznávaní miestni pedagógovia – riaditelia gymnázií a meštianskych škôl, učitelia či profesori týchto škôl, školskí inšpektori, správcovia škôl, ale boli medzi nimi aj osobnosti z radov miestnej inteligencie a samozrejme aj čelný reprezentant mesta – primátor (v tom čase ním bol Alexej Duchoň). **Svojho zástupcu v nej mala aj obec Nižná Šebastová v osobe správcu šebastovskej školy Júliusa Vargu.** Pre menovaného to bolo nepochybne uznanie, ocenenie jeho odborných a jazykových kvalít, pre obec možnosť promptného sprostredkovania informácií o miestnych aktivitách a jej následného „zviditeľňovania sa“.

Predzvestou blížiaceho sa zániku kvalitného regionálneho periodika boli politické udalosti v závere roka 1938 smerujúce k zániku spoločného štátu Čechov a Slovákov. Aktuálne politické dianie súvisiace s vyhlásením autonómie Slovenska vrchovatou mierou zaplňalo stránky týždenníka. Politické témy stáli v centre pozornosti; súviseli napríklad s menovaním novej vlády či aktuálnymi návštevami slovenských vládných činiteľov v Prešove a okolí. Nová obsahová náplň týždenníka vyvolala pokles záujmu čitateľov. V príspevkoch začalo prevládať prílišné zdôrazňovanie slovenskosti a slovenského národného cítenia. Do vyhlásenia autonómie v októbri 1938 sa v článkoch prezentovala spokojnosť a zhoda v spolupráze bratských národov (čoho dôkazom sú mnohé články venované napríklad oslavám vzniku spoločného štátu 28. októbra 1918 či oslavám životných jubileí jeho významných osobností vrátane českých).

Po vyhlásení autonómie Slovenska dostal sa tento významný dátum do úzadia a hlavná pozornosť redaktorov sa sústredila na deň prijatia Martinskej deklarácie (30. októbra 1918), ktorou sa Slováci prihlásili k spoločnému štátu Čechov a Slovákov. Manifestácia slovenskosti a Slovákov bola prvoradá, témy týkajúce sa Česka a Čechov sa postupne zo stránok týždenníka vytrácali.

Postupný pokles záujmu čitateľov a odberateľov týždenníka *Šariš*, ale aj úbytok spolupracovníkov viedol k zastaveniu jeho vydávania. Posledné číslo *Šariša* vyšlo na Štedrý deň 24. decembra 1938. Redakcia zažehlala svojím čitateľom, aby si zachovali potrebu a snahu zveľaďovať región Šariša kultúrne i hospodársky tak, ako sa o to usilovali

jej redaktori v priebehu deväťročného trvania tohto regionálneho periodika.

Týždenník *Šariš* zohral nepochybne pozitívnu úlohu pri šírení a formovaní slovenského kultúrneho i národného povedomia miestneho etnika v rámci dvadsaťročnej existencie spoločného štátu Čechov a Slovákov. Ako regionálne periodikum dôstojne konkuroval celoštátnym periodikám podobného zamerania. Prezentáciou českých a slovenských tém sa usiloval nachádzať spojivá v živote oboch národov, hoci tie, ako sa ukázalo neskôr, sa postupom rokov a udalostí oslabovali, až sa nakoniec celkom pretrhli, a tak spoločný štát zanikol, aby sa po skončení druhej svetovej vojny opätovne oživil.

Vhodným svedectvom nachádzania vzájomných česko–slovenských spojív bol v týždenníku *Šariš* napríklad celý rad článkov venovaný oslavám vzácneho životného jubilea prezidenta Masaryka (s jeho slovensko–českým pôvodom) v mnohých obciach regiónu Šariša vrátane Nižnej Šebastovej, ako to dokladajú nami predstavené novinové články.

Po nich nasledujúci príspevok približuje dnes už takmer neznáme alebo (takmer) zabudnuté divadelné aktivity šebastovských ochotníkov zamerané na kultúrne, mravné a jazykové povznesenie miestnej komunity. Ochotnícke divadelné súbory mali v tej dobe významné postavenie v miestnej kultúre a výraznou mierou prispeli k rozvoju slovenského profesionálneho divadelníctva. Ako príklad možno uviesť prešovské profesionálne Divadlo Jonáša Záborského, ktoré vzniklo z prešovského ochotníckeho divadelného krúžku Záborský zásluhou jeho vedúceho Antona Prídavka. Šebastovský ochotnícky divadelný súbor tvorili miestni divadelní nadšenci. Divadlo robili z lásky k nemu, pre vlastné potešenie a zábavu i zamyslenie starších i mladších Šebastovčanov. Sála v bývalom františkánskom kláštore poskytujúca priestor na filmové a divadelné predstavenia bola obyčajne obsadená do posledného miesta. Niektorí šebastovskí starousadlíci si ešte možno spomenú na niektoré divadelné či filmové predstavenia, ktoré boli pre nich ozajstným kultúrnym zážitkom, natrvalo sa im vryli do pamäti a možno ešte aj dnes vyvolávajú v ich vedomí príjemné spomienky.

Druhé obdobie sa takmer úplne prekrýva s rokmi druhej svetovej vojny (1939 – 1945). Reprezentuje ho dobový regionálny denník *Slovenská sloboda* vychádzajúci v Prešove v rokoch 1938 až 1944. Charakter a obsahové zameranie denníka v mnohom výrazne ovplyvnili aktuálne politické udalosti na vtedajšom Slovensku súvisiace s postupným rozpadom spoločného štátu Čechov a Slovákov, ktorý sa začal 6. októbra 1938 vyhlásením autonómie Slovenska a zavŕšil 14. marca vznikom samostatného Slovenského štátu, po 21. júli 1939 Slovenskej republiky.

Kým v prvom roku svojej existencie vychádzal denník *Slovenská sloboda* bez podtitulu, v druhom ročníku sa už pod jeho názvom objavilo heslo *Za Boha a za národ!*, čím sa jeho redakcia otvorene prihlásila k ideológii novej vládnej moci na Slovensku. Zreteľnú politickú orientáciu denníka potvrdzoval aj jeho počiatkový vydavateľ Úrad propagandy Slovenskej krajiny (v čase autonómie Slovenska), pred založením vlastného Vydavateľstva Slovenskej slobody.

Denník začal vychádzať 15. novembra 1938 bezprostredne po Viedenskej arbitráži (2. novembra 1938). Rozhodnutím nacistického Nemecka a fašistického Talianska stratilo Slovensko (v tom čase bolo ešte súčasťou Československa) veľkú časť (približne tretinu) územia a na ňom žijúceho obyvateľstva pozdĺž svojej južnej hranice. K Maďarsku, ktoré bolo spojencom uvedených štátov, bolo okrem časti Slovenska pričlenené aj územie Podkarpatskej Rusi, ktorá dovtedy patrila k Československu.

Zmenou štátnej hranice pripadli Košice Maďarsku a novou metropolou východu sa stal Prešov. Aj preto sa po strate Košíc presunuli sídla niektorých dôležitých inštitúcií (napríklad rozhlasu) do Prešova, alebo tu začali vznikať nové (napríklad divadlo, tlačové orgány atď.).

Aktuálne politické udalosti nemohli zostať v politicky zameranom periodiku, akým denník *Slovenska sloboda* nesporne bol, bez povšimnutia. Naopak, práve ony výrazne poznačili jeho poslanie a obsahové zameranie. V článkoch dominovali **témy súvisiace s politickým a hospodárskym vývojom na Slovensku**, následnými zmenami v regióne východného Slovenska a v jeho novom spoločensko-politickom centre – Prešove. Priestor dostávali aj veľmi citlivé témy týkajúce sa spolužitia Čechov a Slovákov v bývalom spoločnom štáte (negatívne vnímaný nadradený postoj Čechov k Slovákom), života slovenskej menšiny v Maďarsku po ich oddelení od Slovenska Viedenskou arbitrážou, náboženského života miestnych gréckokatolíkov i Rusínov, či odsúdeniahodného riešenia židovskej otázky na Slovensku. Po vypuknutí vojny prinášal denník aj aktuálne informácie o zahraničnopolitickom dianí a správy z vojnových bojísk.

Okrem politických tém venovala *Slovenská sloboda* pomerne veľkú pozornosť aj aktuálnym **témam z oblasti kultúry a športu**. Redakcia periodika nezabúdala ani na témy určené najmä ženám, ktoré prezentovala v rubrike *Slovenská žena* a témy adresované mladším čitateľom sústredené v rubrike *Pre naše deti*. Náklad denníka postupne narastal a na začiatku 40. rokov dosahoval až 12 tisíc výtlačkov. Akiste na tom mali svoj podiel aj jeho dve prílohy: *Študentský svet* (od roku 1939) nahrádzajúci aktuálne absentujúci celoslovenský časopis pre stredoškolákov a mesačnú prílohu *Zdravie ľudu* (od roku 1940). Zánik denníka *Slovenska sloboda* v roku 1944 predurčila udalosť národného významu (Povstanie), ktorou sa 29. augusta 1944 Slováci sústredení v armáde či medzi partizánmi so zbraňou v ruke postavili proti vonkajšiemu nepriateľovi (nacistickému Nemecku) a jeho domácim vládnym prísluhočom.

Spomedzi článkov Slovenskej slobody týkajúcich sa života a problémov Nižnej Šebastovej predstavujeme článok o výstavbe významnej železničnej trate spájajúcej región Šariša a Zemplína, ktorej časť prechádza aj územím Nižnej Šebastovej. Po ňom nasleduje príspevok o futbalových aktivitách šebastovských mužov a s nimi spätých problémoch (vytvorenie a udržanie futbalového klubu a vhodného stánku preň), ktoré trápili miestnych futbalových nadšencov tak v minulosti, ako aj dnes. Prezentácia článkov z dobovej tlače pokračuje krátkou informatívnou (reklamnou) správou o liečivých kúpeľoch Išľa v lokalite medzi Šarišskými Lúkami a Finticami (o obci Nižná Šebastová, v katastri ktorej kúpele ležia, sa autor z neznámych dôvodov nezmiňuje). Na záver ponúkame niečo veselšie -- krátku, v tom čase vážne mienenú, dnes úsmevnú správu o potenciálnej zmene maďarských názvov obcí Šebeš a Kelemeš. Navrhované slovenské názvy sa (našťastie) neujali. Všetky nasledujúce články z medzivojnových regionálnych periodík predkladáme v pôvodnej jazykovej podobe.

Marián Bilý

Z týždenníka Šariš v roku 1930

Oslava 80. narodenín pána prezidenta v Nižnom Šebeši

pričinením sa všetkých činiteľov obce bola prevedená spôsobom neobvykle slávnostným.

Dňa 6. marca večer pred miestnou lampionami osvetlenou školou shromaždilo sa obecnstvo, ku ktorému prehovoril spr. učiteľ J. Varga oceňujúc zásluhy národného veľikáša.

Dňa 7. marca bola slávnostná sv. omša, ktorú celebroid p. farár P. Cyril Loffay. O 10. hodine na slávnosti v škole mimo celého radu deklamácií školských dietok prehovorili p. P. C. Loffay, p. starosta Jozef Foltýn a učiteľ J. Varga. Obe siene učebné nestačily účastníkom.

6. marec v Nižnom Šebeši

Za pôvabného, jarnou vôňou raziaceho večera 6. marca po doznení zvonu na „Anjel Pána“ oživil sa priestor pred školou, plávajúcou vo svetle stá sviečok a strieborného mesačika.

Sbehlo sa hejno detičiek, tých sňazienok zvestujúcich jaro dokonalej nádeje v budúcnosť, aby ihneď aj rozhlásily po dedine mimoriadny jav a privábily rodičov, bratov, sestry pridať večeru teploty vyžiarovaním úprimných citov nadšenia. Priestor je už plný ľudských postáv, hemží sa to sťa v rozrušenom mravenisku, kde tu výkriky na slávu a impozantná školská budova ôsmimi ožiarenými očami usmievajúc sa díva na zástup; zo stá sviečok predstavuje každá desiatku rokov poroby. Podívaná okúzljuje prítomných, lahodnosť večera zvyšuje náladu, otvára sa svet pohádkový, v ústredí ktorého je bohatier zmocnivší sa siedmihlavého draka a vyslobodivší zakliatu princeznu Slobodu.

Ľud vie, cíti tým ústrojom šiesteho smyslu, že oslavovaný starček Osvoboditeľ nie je nahodilým dieťaťom šťastia, ktoré dorazilo prvé ku kormidlu národa. Ľud ho zná, od kedy len ľudstvo jestvuje; však s ním rástol, s ním snášal žhavý bôľ derešu, s ním dýchal plesnivý vzduch žalárov, s ním visiel na šibeniciach a s ním krvácal na bojištiach pre ľudské práva a konečne s ním víťazil...

Ľud oslavuje v 80. ročnom starčekovi sám seba. Preto je tá úprimnosť, preto nevidieť na tvárach úradnej úštenosti, zdvorilej pretvácky.

Každý prišiel, aj 96 ročný starček Slivka, aby povedal svoje: „Hej, šak keď Rusi, s ktorými som v 1848. roku vjedno pasol kone, z jedneho harčka jedol kašu a pil grofske víno, nevyslebodzeli nas, ta už sme mysleli, že nam nigda nikto vecej nepomože. Atu me mace; Pán Buh mi dal eščík dožic i toto čudo, že uvidim, jak maly David premože Goliaša. Hej! Ílen Masaryk“.

Kde kto sa zasmee, ale nie na úkor vážnosti večera, lebo vzápätí zazneje smelým diskantom „Tatičku starý náš, šedivú hlavu máš“. Hlasy dospelých vmiešajú sa a rozlieva sa po dedine sentimentálna melódia piesne, odrážajúc sa od prastarých hradieb blízkeho kaštiela...

Detiská sú zanepřázdnené klipkajúcimi sviečkami, však už aj ich očičká žmurkajú, ale sotrvajú až do poslednej sviečky ... Čas je do postele, treba oddýchnuť. Práca nás čaká, nezahálajme, veď aj on nás k práci vyzýva, ktorou jedine si zachrátime vymožené práva.

Starý Slivka navrhuje: „Ta noľem eščík totu že Slováci ožiju“. Zahrmí boľastný výkrik Matúškov a zubov přázdne ústa starého Slivku sa pohybujú, hlasu sotva vydávajú. Môž byť odriekáva modlitbu vdaky...

Zástup sa rozchádza... Zďaleka počuť: „Dokial žije tvoja hlava, bude dobrá naša správa“.

Slováci ožili!

ŠARIŠ, roč. I., č. 11, s. 5, 15. marca 1930.

Divadelní ochotníci v Šebeši

z popudu miestnej školskej správy zahrli dňa 21. apríla „Kocúrkovo“ od J. Chalupku. Kus tento nemal by chybovať na „repertoári“ ochotníckych krúžkov najmä u nás na vých. Slovensku. Maďarizačný tlak bol u nás najväčší. Výsledok toho tlaku je badateľný na prvý pohľad. Náš nevedomý ľud snažil sa napodobniť čo najviac svojich utlačovateľov, pánov, odkukal od nich nielen rôzne, slovenskému duchu sa priechiace zvyky, ale dokonca začal odvrhovať svoju vlastnú materinskú reč a počal „mondokovať“, ponevač mu bolo vsugerované, že reč a zvyky utlačateľov sú niečím krajším, vyšším, no a predovšetkým „pánskejším“. Dnes sa musíme snažiť prinavrátiť ľud, svoju vlastnú krv, svojskému, našskému životu, mravom, reči, musíme povznášať pri tom i jeho kultúrnu úroveň. Na to slúži predovšetkým škola, za ktorou hneď nasleduje divadlo. A práve spomenutý divadelný kus je dielom, ktoré satirou šľahá tak kultúrnu zaostalosť, povzbudzujúc k pokroku, vzdelaniu, ako i odsudzuje maďarčenie v našom dedinskom a malomestskom živote.

Šebastovskí divadelní ochotníci na scéne. Foto: archív.

Pred predstavením objasnil obecnstvu p. správca J. Varga tendenciu hry a predniesol niekoľko anekdot o Kocúrkove a Kocúrkovanoch. Hra sa dobre vydarila, o jej úspech postarali sa spoločnými silami všetci ochotníci, medzi ktorými zvlášť vynikol Tesnošil p. Sopka, Svoboda p. J. Pohánku, Madlena sl. Boľanovskej a Anička sl. Kucharikovej. Dievčatkám

Šebastovskí divadelní ochotníci po predstavení. Foto: archív

neškodila by väčšia pohyblivosť tak u spomenutých ako i u ostatných (Markušová a Havrilová). Dobre zahrli svoje úlohy i p. Fucker a Tomko v úlohách Prohátku a kostolníka. Týmto nechcem snižovať zásluhu o úspech u ostatných (Baran, J. Fucker, Kucharik, P. Pohánka, Smolka, Šteffko, Tuhrinský). Po predstavení podarene zahrli j. Fucker veselohru „Fotograf“, bola len trošku pridlhá. Návšteva bola rekordná. Divadlo v Šebeši má už svoju tradíciu a obľubu, len ju treba naďalej udržať nakoľko možno i zväčšovať.

P. Pohanka

ŠARIŠ, roč. I., č. 18, s. 5, 3. mája 1930.

Bude v Šebeši športový klub?

Pred rokom – dvoma mala pomerne dosť početná obec Šebeš, spolu s Kelemešom a Šarišskými Lúkami svoj vlastný športový klub, ktorý prejavoval peknú prácu. Videli sme ho hrať i s niektorými silnejšími mužstvami a obstál, ako začiatočník vždy čestne. Najmä dorast tohto bývalého klubu bol dobrý a sľuboval, že v ňom nájde klub zdatných bojovníkov – hráčov.

No, nestalo sa tak, lebo klub, ktorý mal také veľké ambície, sa odrazu z neznámych príčin rozpadol. Teraz sa začínajú mladí športovci v Šebeši zasa zaujímať o šport a chcú si založiť pevný športový klub, a či lepšie povedané športový klub, ktorý by mal pevné a stabilné fundamenty a ktorý by mohol ozaj dobre prosperovať. Veď je to aj hanba pre mladých v Šebeši, že taká veľká obec, a tu ti hľa, ani len športového klubu nemá. Nuž bolo by od starších odborníkov a bývalých starých športových pracovníkov veľmi chvályhodné, keby pomohli uskutočniť túto peknú snahu mladých športovcov v Šebeši a aby im pomohli športový klub zorganizovať a založiť, poťažne na nejaký čas, kým by sa mladí dostatočne zapracovali, aj viesť.

Výstroj by bola, lebo ešte bývalý ŠK ju zakúpil a je v pomerne dobrom stave, bolo by ju treba iba doplniť a opraviť. Tiež o ihrisko by vari nebolo núdze, lebo pán veľkostatkár Ardo v Šebeši by iste mladým, snaživým športovcom nejakým kúskom pozemku pomohol. A nadovšetko: je chuť k práci, preto: neubiť ju, ale podchytiť a usmerniť. Bude to žiadúce v záujme zdravého vývinu východoslovenského športu!

jam

Slovenská sloboda, roč. III., č. 60, s. 4, 13. marca 1940.

Otvárame novú železnicu

Radosť slovenského ľudu z politického úspechu, dosiahnutého 6. októbra 1938, už hneď 2. novembra toho istého roku bola skalená stratou celej tretiny slovenského územia. Na odtrhnutom území boli také významné železničné uzly, ako Galanta, Slovenský Meder, Nové Zámky, Šurany, Levice, Šahy, Lučenec, Rimavská Sobota, Plešivec, Moldava, Košice, Legiňa Michalany. Ich strata ochromila dopravu južných krajov a pred ťažké úlohy postavila vedenie železničnej správy slovenskej. Katastrofálnymi sa staly dopravné pomery na východnom Slovensku, kde celý Zemplín len cez územie cudzieho štátu mal železničné spojenie so západnou časťou Republiky.

Už autonómna vláda slovenská sa uzniesla vybudovať železnicu Prešov – Kapušany – Vranov – Strážske ako náhradu za trať Kostolany nad Hornádom – Košice – Slanec, no, na ustálenie definitívnej trasy a na uskutočnenie stavby došlo len po 14. marci 1939 v samostatnom slovenskom štáte.

Stavba tejto železnice bola dávnou požiadavkou obyvateľov východných krajov, no, nemohli sa dožiť splnenia svojich túžob. Stalo sa tak až v samostatnom, svojskom štáte, že slovenská vláda slovenskému východu vybudovala túto potrebnú železnicu, ktorá vedie vo vodorovnej osi Šariša a Zemplína, spojuje sever i juh Zemplína a juhovýchodnú časť Šariša s Prešovom a tak s ostatným Slovenskom a je súčasne základom pre ďalšie doplnenie železničnej siete nášho východu.

Železničný prejazd cez trať v Nižnej Šebastovej vybudovanú v čase vojnovnej Slovenskej republiky. Foto: Marián Bilý

Stavbu železnice začali sme slávnostným výkopom pána prezidenta Dr. Jozefa Tisu v Kapušanoch 29. júna 1939. Celá stavba vpadá do obdobia vojnového, ktoré prichádzalo so svojimi ťažkosťami, ktoré sa prejavovali nedostatkom pracovných síl, nedostatkom materiálu, neustálym zdražovaním mzdy a hmôt, pomalosťou dodávok konštrukcií a materiálu, ťažkosťami zásobovacími. Nech slúži na česť a pochvalu všetkých, na práci zúčastnených, že veľké dielo podarilo sa nám úspešne dokončiť i pri týchto, často neprekonateľnými sa zdajúcich prekážkach.

S povďačnosťou tu spomíname, že pán prezident Dr. Jozef Tiso nielen začiatok našej práce poctil svojou prítomnosťou (zúčastnil sa osobne aj na slávnostnom otváracom ceremoniáli stavby železnice 29. júna 1939 v Kapušanoch pri Prešove – pozn. M.B.), ale že aj počas stavby sa neustále zaujímal o postup práce a stavbu si osobne pozrel v lete 1942. Za porozumenie a všestrannú podporu vďaka patrí aj Snemu a vláde Slovenskej republiky, lebo zaiste len spoločnou prácou sa mohlo takéto veľkolepé dielo úspešne ukončiť. Moje uznanie patrí mojim spolupracovníkom na Ministerstve dopravy a verejných prác, Ústrednej stavebnej správe železničnej i III. odboru železničného rezortu, ako aj podnikateľským firmám za vzornú prácu, ktorú celé 4 roky konali inžinieri, technici, remeselníci a robotníci. Česť aj hrdinom, ktorí padli na poli práce.

Východnému Slovensku odovzdávame dielo, ktoré stálo doteraz blízko 500 miliónov Ks. Budovali sme ho 4 roky; tisíce robotníkov si pri tom diele vyhľadávalo svoj chlieb; v podobe mzdy stovky miliónov korún sa dostaly medzi ľud. Daj Boh, aby sa tieto peniaze prejavili pri pozdvihnutí hospodárskej úrovne miestnych robotníkov, roľníkov a remeselníkov.

Nová železnica (do užívania verejnosti bola slávnostne odovzdaná 5. septembra 1943 v Prešove za účasti prezidenta, pozn. M. B.) je aj rukolapným znakom porozumenia slovenskej vlády pre potreby nášho východu a dôkazom, že si vo svojom štáte úspešne vieme budovať to, čo potrebujeme.

Nech nová železnica Prešov – Kapušany – Vranov – Strážske úspešne slúži dopravným úlohám i hospodárstvu.

Július Stano, minister dopravy a verejných prác

Liečivé kúpele pre reumatikov pri Prešove.

Na východe štátu sú obľúbené a výborné liečivé kúpele s liečivým bahnom, ktoré však nie sú slovenskej verejnosti dosiaľ dobre známe. Sú to kúpele Išľa pri Šarišských Lúkach, smerom na obec Fintice. Vedie tu aj železnica, je tu osobná zastávka trate Prešov – Kapušany – Bardejov, no akosi tu býva menej hostí, než by malo byť. Bahno z týchto kúpeľov je výbornej akosti a veľkej aktivity a pomohlo už tisícom reumatikov. Bolo by dobre, keby sa tieto kúpele viac propagovali, lebo by mohli poslúžiť širším vrstvám, ktoré si nemôžu dovoliť cestovať do Piešťan a najmä nie vtedy, keď majú liečivé bahno doma.

jam

Slovenská sloboda, roč. IV., č. 100, s. 3, 2. mája 1941.

Historické budovy a zariadenia v niekdajšom areáli vaňových kúpeľov Išľa. Foto: archív

Poslovenčia si mená Šebeš a Kelemeš?

Teraz, keď je všeobecná akcia, aby sa všetko opäť zaskvelo v slovenskom rúchu, načim sa usilovať, aby sa odstránili aj posledné zbytky nepříjemných časov poroby. Nie je potrebné len poslovenčenie osobných mien, nájde sa ešte dost dedín, ktoré majú maďarské mená hoci obyvateľstvo je čisto slovenské a v obci nenájdete Maďara ani so sviečkou. Prečo teda by naše slovenské dediny musely mať maďarské názvy? Vedúci dejatelia týchto obcí už uvažujú o poslovenčení názvu týchto obcí. Šebeš sa má volať Bystričky, Kelemeš Prijemnice. Iste nasledovaniahodný príklad.

ok.

Slovenská sloboda, roč. IV., č. 1, s. 3, 10. januára 1941.

Po 10. ročníku Vianočného bowlingového turnaja

Kategória žien so spoluorganizátorom turnaja S. Hajdukom:

1. miesto – V. Výrostková
2. miesto – L. Baranová
3. miesto – S. Ružbarská

Kategória mužov:

1. miesto – E. Goese
2. miesto – S. Hajduk
3. miesto – M. Jusko

Občianske združenie Naša Nižná Šebastová v spolupráci s jej členom a slovenským reprezentantom v bowlingu Stanislavom Hajdukom zorganizovalo 28. decembra 2024 jubilejný 10. ročník Vianočného bowlingového turnaja, ktorý sa uskutočnil v priestoroch haly Zoc Koral na Vihorlatskej ulici číslo 2 v Prešove na sídlisku Sekčov. Turnaj o Putovný pohár OZ NNŠ má už pevné miesto v kalendári podujatí združenia; koná sa každoročne v období medzi Vianocami a Novým rokom. Určený bol spočiatku najmä pre všetkých športu oddaných Šebastovčanov bez rozdielu veku a pohlavia, t. j. pre mužov, ženy, chlapcov a dievčatá. Vďaka v priebehu rokov nadobudnutej popularite sa stal športovým turnajom otvoreným nielen nižnošebastovčanom, ale aj účastníkom z blízkeho i vzdialenejšieho okolia. O jeho obľúbenosti svedčí nielen rastúci počet súťažiacich, ale aj nesúťažiacich – návštevníkov, ktorí prichádzajú povzbudiť svojich súťažiacich príbuzných, priateľov či známych. Turnaj tak do istej miery plní aj funkciu spoločenského stretnutia ľudí z miestnej komunity i blízkeho okolia. V príjemnom prostredí športovej haly môžu prítomní sledovať neraz veľmi dramatický priebeh bowlingového zápolenia a v prestávkach súťaže si posediť a porozprávať sa s priateľmi či známymi pri káve alebo pri inom občerstvení z bohatej ponuky miestnej kaviarne.

Hlavnú ťarchu organizácie tohto športového podujatia nesie na svojich pleciach od jeho prvého ročníka najmä bowlingový reprezentant Slovenska a člen Občianskeho združenia NNŠ Stanislav Hajduk – pod jeho odborným dohľadom sa súťaž koná. Pri registrácii súťažiacich, zápise získaných bodov a celkovom vyhodnotení jednotlivých kategórií súťaže mu najčastejšie asistujú niektorí z jeho rodinných príslušníkov či členov Občianskeho združenia NNŠ, ktoré je garantom súťaže a finančného zabezpečenia celého turnaja.

Napriek postupne narastajúcemu počtu súťažiacich šebastovský Vianočný turnaj doposiaľ plne nevyužíva celkovú kapacitu bowlingových dráh v moderne vybavenej hale. Paralelne s ním v nej prebiehajú súperenia na ostatných voľných bowlingových dráhach. Okrem vymedzeného počtu dráh pre jeho súťažiacich je rovnako vymedzený aj čas, do ktorého sa musia jednotlivé kolá súťaže vtesnať; po jeho vypršaní čakajú na dané bowlingové dráhy iní návštevníci, ktorí si ich objednali v stanovenom čase. Vzhľadom na uvedené okolnosti sú súťažiaci jednotlivých družstiev priebežne usmerňovaní pokynmi režiséra súťaže (Stana Hajduka), aby sa dodržal jej plynulý priebeh v stanovenom časovom limite.

Záujemcovia nahlasujú svoju účasť na turnaji podľa stanovených pravidiel, a to vopred telefonicky, e-mailom alebo osobne v deň konania turnaja, najneskôr 15 minút pred jeho začiatkom. Každý súťažiaci platí za možnosť súťažiť tzv. štartovné vo výške 10,- eur. Striktné dodržiavanie stanovených pravidiel je vskutku dôležité. Akákoľvek nepozornosť môže viesť k zbytočným problémom a istej skrivodlivosti na strane súťažiacich pri stanovení ich konečného poradia, čo sa, žiaľ, stalo práve v tomto ročníku turnaja. Ale ako sa hovorí: „Občas sa aj majster tesár sekne“, stalo sa, ako sa stalo a stať sa nemalo a, dúfajme, ani sa už nestane.

V čom sa teda pochybilo a čomu sa treba v budúcnosti vyhnúť? Dvaja vysokí a celkom dospelovo vyzerajúci chlapci boli pri registrácii, kde sa pozabudlo overiť ich vek, nesprávne zaradení do kategórie mužov, v ktorej absolvovali celú súťaž. Kategóriu detí tak absolvoval iba jediný súťažiaci Marek Petruš, ktorému stačilo dokončiť súťaž a po zisku 199 bodov mal zaručené víťazstvo a zlatú medailu. Bola mu udelená ihneď po absolvovaní súťaže a následnom odchode domov.

V kategórii mužov bolo pôvodne zaregistrovaných 17 mužov, preto sa v nej súťažilo podstatne dlhšie ako v kategórii detí, ktorá bola po vyhlásení víťaza ukončená. Až pri konečnom spočítaní bodov a určovaní konečného poradia súťažiacich v kategórii mužov sa po upozornení Lenky Baranovej (súťažiacej v kategórii žien a matky jedného z dvoch súťažiacich a dospelovo vyzerajúcich chlapcov) a zistení ich skutočného veku (14 a 15 rokov) prišlo na to, že obaja mali byť pri registrácii zaradení do kategórie detí, nie mužov. Dávid Polician a Peter Baran boli dodatočne preradení do kategórie detí (čím sa počet mužov znížil na 15) a po spočítaní získaných bodov (Dávid Polician, 351; Peter Baran, 254) im boli prisúdené prvé dve miesta a udelené medaily, ale namiesto zlatej a striebornej získali iba striebornú a bronzovú medailu, keďže zlatá už bola udelená. Napriek istej skrivodlivosti prijali chlapci vysvetlenie situácie a ospravedlnenie organizátora súťaže s pochopením; zostal im aspoň dobrý pocit z predvedených výkonov a zisku medailí (v kategórii mužov by totiž neboli získali žiadnu).

Spomedzi pätnástich súťažiacich mužov si najlepšie počínal obhajca minuloročného prvenstva Erik Goese, ktorý so ziskom 594 bodov obsadil 1. miesto, získal zlatú medailu a zároveň aj Putovný pohár Občianskeho združenia Naša Nižná Šebastová. Na 2. mieste sa s 577 bodmi umiestnil a striebornú medailu získal Stanislav Hajduk. V poradí 3. miesto po zisku 565 bodov obsadil a bronzovú medailu získal Milan Jusko.

V kategórii žien bolo zaregistrovaných 8 súťažiacich. Po súhrnom spočítaní bodov 1. miesto obsadila a zlatú medailu získala Veronika Výrostková (452 bodov), 2. miesto a striebornú medailu získala Lenka Baranová (318 bodov) a na 3. mieste sa umiestnila a bronzovú medailu získala Simona Ružbarská (237 bodov).

Okrem registrácie a zaraďovania súťažiacich do jednotlivých kategórií, pri ktorých, ako sa ukázalo, je nevyhnutné overovanie ich veku a nespoľiehajú sa iba na odhad podľa ich výzoru či telesnej dispozície (pohlavie je jasné, ale pri určovaní veku sa možno pomýliť), vyskytol sa hneď na začiatku súťaže ešte jeden nečakaný (organizátorom nezavinený) problém – spadnutie internetovej siete. Priebežne nadobudnuté body súťažiacich zobrazené na súťažných displejoch jednotlivých bowlingových dráh sa takpovediac nadobro stratili, museli sa anulovať a súťaž sa začala odznova. Aj z uvedeného je zrejmé, že tohtoročný bowlingový turnaj mal vskutku dramaticko-dobrodružný priebeh, ako to už pri športe niekedy býva. Ale ozajstní športovci to neberú tragicky, skôr s humorom, takpovediac športovo. Nakoniec, ako sa hovorí, koniec dobrý, všetko dobré.

Kategória detí (chlapcov) so S. Hajdukom:

1. miesto – D. Polician
2. miesto – P. Baran.

Kategória detí (chlapcov):
3. miesto – Marek Petruš

Podporte nás, podporíte aktivity v prospech všetkých Šebastovčanov

Občianske združenie Naša Nižná Šebastová je medzi registrovanými neziskovými organizáciami, ktoré sa aj v roku 2025 môže uchádzať o 2% finančných prostriedkov z daní právnických a fyzických osôb na skvalitnenie vlastnej činnosti. V tejto súvislosti sa preto opäť obraciame na všetkých priaznivcov nášho združenia s výzvou o prevedenie novej finančnej čiastky na účet OZ NNŠ: **SK79 7500 0000 0040 1825 8059**

Aj tento rok, rovnako ako po roky minulé, budú takto získané finančné prostriedky použité výlučne na kultúrno-spoločenské aktivity združenia. Najmä na zorganizovanie tradičného Šebešského dňa detí, Šebešského dňa hudby a tanca, na vydávanie Šebešských noviniek a aj na iné verejnoprospešné aktivity.

Postup ako darovať 2% z dane pre zamestnancov, fyzické, ako aj právnické osoby a príslušné editovateľné tlačivá sú na web stránke združenia: **www.nasaniznasebastova.sk**

Občianske združenie Naša Nižná Šebastová
Včelárska 23, 080 06 Prešov
IČO: 42341418

		7	2	5			6	
					1	9		
							2	7
5			4					2
	4			3			9	
7			1			3	4	
			5			4		6
				2				
6			3		7		5	1

Vtip:

Na plese hovorí jedna dáma druhej:

- Viete, môj manžel má 60 rokov. Medzi nami je dvadsaťročný rozdiel.
- Tak to vám gratulujem, na 80 rokov vyzeráte perfektne! - podpichuje ju druhá.

- Strážmajster, z vás by bol lepší zločinec, ako policajt.
- A prečo, šéfe?
- Po vašej práci nikdy niet ani stopy!